

تحلیل سرانه نشریات علوم پزشکی ایران و انطباق آن با تعداد پژوهشگران این حوزه

محمد رضا پاشنگ^۱ *، حمزه علی نورمحمدی^۲، عبدالرضا نوروزی چاکلی^۳

تاریخ دریافت ۱۳۹۴/۴/۱۲ تاریخ پذیرش ۹۴/۸/۰۵

چکیده

هدف: هدف این پژوهش تحلیل سرانه نشریات علوم پزشکی ایران و انطباق آن با تعداد پژوهشگران است. **روش:** این پژوهش با روش پیمایشی توصیفی انجام شده و جامعه آن شامل ۳۴۱ عنوان نشریه و ۱۱۳۶۹۳ پژوهشگر علوم پزشکی که ۱۶۵۵۱ از آن‌ها آموزشگر، ۹۶۳۹ دانش‌آموخته و ۸۷۵۰۳ نفر آن‌ها نیز دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران می‌باشند. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که حوزه فرعی پزشکی (عمومی) با ۱۲۲ و دو حوزه تامین اجتماعی و تجهیزات پزشکی و آزمایشگاهی، هر کدام با یک عنوان نشریه بیشترین و کمترین تعداد موضوعات نشریات پزشکی را به خود اختصاص داده‌اند و نسبت نشریات علمی - پژوهشی برای هر ۱۰۰۰۰ پژوهشگر ۳۰ عنوان بوده و این حوزه فاقد نشریه علمی - ترویجی است. علاوه بر این، براساس مقالات ارسال شده پژوهشگران به ۳۴۱ عنوان نشریه فعلی، ۷۸۲ عنوان نشریه برای این حوزه پیش‌بینی می‌شود.

واژه‌های کلیدی: سرانه نشریات، پژوهشگران علوم پزشکی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ایران.

^۱ کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شاهد. mrpashang@yahoo.com

^۲ دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شاهد. nourmohammadi.h@gmail.com

^۳ دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شاهد. noroozi.reza@gmail.com

مقدمه

علم زمانی ملاک و معیار داوری قرار می‌گیرد که نشر یابد. گفته می‌شود که انگیزه نوشتن در نظام‌های دینی، کسب رضایت خالق و خدمت به خلق است (حری، ۱۳۹۰) که همان مصداق بیان حضرت علی (ع) است یعنی «زکاه العلم نشره» (زکات علم، نشر آن است). در جوامع علمی نیز داوری علمی بر نشر علمی بنا نهاده شده است. کتاب، نشریه، پایان‌نامه، ... محمل‌هایی برای نشر علم هستند. نشریات و مطبوعات به طور عام در دنیای کنونی از جمله معیارها و شاخص‌های توسعه فرهنگی - اجتماعی به حساب می‌آیند. بدون تردید در جوامع کنونی نشریات علمی به عنوان وسیله‌ای برای توزیع، انباشت و همچنین تولید داده‌ها و اطلاعات علمی در جهت گسترش، شکوفایی، تعالی و پیشرفت همه جانبه آن، به طور روزافزون نقش حیاتی و اساسی دارند (زارع، ۱۳۷۸). به بیانی دیگر، هدف از انتشار نشریه‌های علمی، گسترش پژوهش در زمینه‌های مختلف و ارتقاء و اعتلای سطح دانش نظری و علمی و ایجاد ارتباط بین پژوهشگران، اندیشمندان و محققان مختلف می‌باشد. تعداد مقالات چاپ شده در مجلات علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی داخلی و خارجی از جمله شاخص‌های مهم ارزیابی وضعیت علم و فناوری کشور می‌باشد. افزایش تعداد این مقالات در نشریات داخلی و خارجی نشانگر رشد تولید علم در ایران و ارتقاء جایگاه علم و فناوری کشور در سطح داخلی و بین‌المللی خواهد بود. اطلاع از آمار مقالات چاپ شده در نشریات معتبر داخلی و چگونگی توزیع آن در رشته‌ها و گروه‌های مختلف علمی می‌تواند کمک موثری در ارزیابی سهم هر یک از گروه‌های علمی در تولید علم و همچنین نشریات کشور باشد (هیئت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی، ۱۳۸۳). بر این اساس، ارزیابی عملکرد نشریات علمی کشور، راهکاری مؤثر و علمی در ارتقای سطح کیفی دانش به شمار می‌آید (زنگی‌آبادی و سلطانی، ۱۳۸۸). بخصوص در حوزه علوم پزشکی که به دلیل تغییر مداوم و کشفیات جدید، همواره نیازمند آخرین پژوهش‌ها و یافته‌های علمی است. لذا پژوهشگران این حوزه نیازمند محمل‌هایی هستند که بتوانند از طریق آن در سریع‌ترین زمان ممکن به آخرین یافته‌های علمی دسترسی داشته باشند.

رشد روزافزون تعداد و تیراژ مجله‌های علمی، بیانگر نقش ارزنده این مجله‌ها در سطح ملی و بین‌المللی بوده و در واقع با تولد این مجله‌ها است که شیوه‌ی بررسی، چاپ و انتشار دستاوردهای علمی دانشمندان در تمامی حوزه‌های علمی، دستخوش تحولی اساسی گردیده است

(رضائیان، ۱۳۹۰). مقاله‌های منتشر شده در مجله‌های علمی به دلیل تازگی، کوتاه بودن مطالب، سرعت انتقال مطالب، ارزان تر بودن، تحلیل‌های بسیار دقیق از موضوع‌های پیچیده علمی و فنی، چاپ و توزیع سریع‌تر، دسترسی آسان‌تر، معرفی آخرین پژوهش‌ها، انتقادهای و بررسی‌های اهل فن، تنوع مطالب و شکل ارائه و گاه زبان و بیان سهل‌تر، به طور معمول برای پژوهشگران جذابیت بیشتری دارند و از نظر پژوهشی نیز نسبت به کتاب‌های علمی کاربرد بیشتری دارند (زمانی و عزیزی خالخیلی، ۱۳۹۰). با توجه به نقش مهم نشریات علوم پزشکی در ارائه بهترین یافته‌های پژوهشی به محققان، دانشجویان و اساتید و جامعه علمی دیگر هنوز پژوهش‌های جامعی در این زمینه بویژه در ایران انجام نشده است. لذا با توجه به اهمیت مساله، این پژوهش می‌تواند علاوه بر ارائه تصویری روشن از وضعیت مجله‌های علوم پزشکی کشور، به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران حوزه نشر کشور نیز کمک نماید. همچنین علیرغم اینکه جدیدترین دستاوردهای پژوهشی علوم پزشکی در قالب مقاله‌های علمی در نشریات این حوزه، منتشر و در دسترس همگان قرار می‌گیرد، اما به دلیل محدودیت این نشریات، بخش قابل توجهی از این مقالات یا برای مدت طولانی در نوبت انتشار قرار می‌گیرند و یا آنکه هرگز منتشر نمی‌شوند. که پیامد آن، بازتاب نیافتن نتایج پژوهش‌های انجام شده و در نتیجه عدم آگاهی و استفاده جامعه از آن یافته‌ها است که این امر منجر به کاهش انگیزه پژوهشگران به ادامه پژوهش می‌شود. لذا، اهمیت پژوهش حاضر در این است که ضمن بررسی وضعیت مجله‌های علمی علوم پزشکی به لحاظ پوشش موضوعی و روند رشد، به بررسی روند رشد پژوهشگران و نسبت آن‌ها با مجله‌های علمی می‌پردازد و در نهایت سرانه نشریات علوم پزشکی کشور با تعداد پژوهشگران این حوزه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پرسش‌های پژوهش

پوشش موضوعی نشریات علوم پزشکی ایران چگونه است؟

روند رشد نشریات علوم پزشکی بین سال‌های ۱۳۸۶ - ۱۳۹۳ چگونه بوده است؟

سهم دانشجویان تحصیلات تکمیلی از کل دانشجویان علوم پزشکی در سال تحصیلی ۹۳-

۱۳۹۲ چگونه است؟

سهم دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی از کل دانش‌آموختگان علوم پزشکی در سال

تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ چگونه است؟

توزیع تعداد آموزشگران علوم پزشکی به تفکیک مرتبه علمی در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ چگونه است؟

نسبت نشریات علوم پزشکی به کل پژوهشگران چگونه است؟
چه تعداد نشریه علمی برای انتشار مقاله‌های پژوهشگران حوزه علوم پزشکی نیاز است؟

پیشینه‌های پژوهش

پیش از این پژوهش‌های گوناگونی در زمینه مطالعه وضعیت نشریات علمی حوزه علوم پزشکی، به انجام رسیده است که در زیر به آن‌ها اشاره می‌کنیم.

فرخ‌نیا (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی وضعیت ۲۰ عنوان مجله علمی - پژوهشی پزشکی انگلیسی‌زبان ایرانی در پایگاه‌های اطلاعاتی وب آو ساینس^۱، پاب‌مد^۲، ام‌بیس^۳، کابی^۴، بیوسیس^۵ در فاصله سال‌های ۲۰۰۴ - ۲۰۰۱ پرداخت و نشان داد که از میان ۲۰ عنوان مجله علمی - پژوهشی فقط ۵ عنوان با ۶۸۷ مقاله به پایگاه‌های اطلاعاتی مورد بررسی راه یافته‌اند و پایگاه ام‌بیس بیشترین تعداد مقاله‌ها را نمایه کرده و هیچ‌کدام از مجله‌ها در پایگاه‌های پاب‌مد و وب آو ساینس یافت نشدند. همچنین بیشترین درصد مقالات نمایه شده در زمینه داروشناسی و سپس بیماری‌های مسری و کودکان است و مقاله‌های سه نویسنده‌ای بیشترین تعداد مقاله‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین افشارنیا و عباسی (۲۰۰۶) در پژوهشی به ارزیابی مجله‌های علمی ایران در حوزه‌های موضوعی علوم پزشکی، علوم کشاورزی، علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی و هنر پرداخته و نشان دادند که مجله‌های علوم پزشکی بیشترین تعداد و مجله‌های هنر کمترین تعداد مجله‌های علمی ایران را شامل می‌شوند. شیبانی‌نیا و همکاران (۱۳۸۹) نیز در پژوهشی با عنوان بررسی فاصله زمانی انجام تحقیق تا انتشار مقالات در مجلات علمی - پژوهشی دندانپزشکی کشور پرداختند و نشان دادند که در مجله‌های دارای رتبه علمی پژوهشی حوزه دندانپزشکی کشور، بیشترین تاخیر به ترتیب مربوط به فاصله انجام تحقیق تا اعلام وصول، اعلام وصول تا صدور تاییدیه و صدور تاییدیه تا انتشار مقالات می‌باشد. علاوه بر این پاشائی‌زاد، فدائی و حری (۱۳۹۰)

¹ WEB OF SCIENCE

² PUBMED

³ EMBASE

⁴ CABI

⁵ BIOSIS

در پژوهشی به مطالعه وضعیت نشر ۵۳۰ مجله علمی ایران از لحاظ حوزه موضوعی، وابستگی سازمانی، درجه علمی، زبان انتشار و نیز نشر الکترونیکی و نحوه دسترسی به مقاله‌های آن‌ها از لحاظ آزاد و غیرآزاد بودن پرداختند و نشان دادند که بیشتر مجله‌ها توسط دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی دولتی منتشر می‌شوند. همچنین از لحاظ وضعیت دسترسی، تنها حدود ۴۰ درصد از مجله‌ها امکان دسترسی آزاد به متن کامل مقاله‌هایشان را از طریق وبگاه‌هایشان فراهم ساخته‌اند که در این زمینه، مجله‌های حوزه علوم پزشکی نسبت به سایر حوزه‌ها وضعیت نسبتاً بهتری دارند. در پژوهشی دیگر، قانع (۱۳۹۲) به بررسی، شناسایی و ارزیابی ویژگی‌ها، نقاط قوت و ضعف و روند انتشار نشریات معتبر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت و نشان داد که وضعیت انتشار نشریه‌های مذکور از نظر رعایت نوبت انتشار، نرخ رشد سالیانه، فرایند دریافت و چاپ مقاله، درج چکیده انگلیسی و سرمقاله مطلوب نبوده ولی از لحاظ فاصله انتشار، سهولت تورق، اطلاعات پشت و روی جلد و شناسنامه‌ای نشریه‌ها، صفحه‌آرایی، شیوه‌نامه نگارش، درج اطلاعات شخصی (مدیرک تحصیلی، مرتبه علمی و وابستگی سازمانی) پژوهشگر و درج کلیدواژه از وضعیت مطلوبی برخوردار بوده‌اند.

همچنین دینانی (۱۳۸۹) نیز، در پژوهشی با هدف توصیف وضعیت نشریات علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی فارسی به لحاظ گنجایش نشر مقاله‌های علمی به بررسی نشریات دارای اعتبار از کمیسیون بررسی نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مقاله‌های فارسی منتشر شده در آن‌ها توسط اعضاء هیئت علمی و دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۸ پرداخت و نشان داد که بین آمار مقاله‌ها و اعضاء هیئت علمی در سطوح استادیاری به بالاتر رابطه وجود داشته و تعداد قابل توجهی از مقاله‌های معتبر فارسی به دلیل محدود بودن تعداد مجله‌ها منتشر نمی‌شوند و نیاز است تا برای تعداد بیشتری از نشریه‌های دارای اعتبار مجوز صادر شود. همتیان (۱۳۹۳) نیز در پژوهشی به منظور شناسایی وضعیت نشریات ایرانی برای انتشار یافته‌های علمی، به مطالعه توزیع نشریات علمی به تفکیک حوزه و رشته در ایران پرداخت و نشان داد که این نشریات از توزیع نامناسبی برخوردارند و تعداد مناسب نشریات ایرانی را ۲۶۲۰ عنوان پیشنهاد داده است. علاوه بر این نجفی (۱۳۹۳) پژوهشی را با عنوان مطالعه رشد تعداد فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی و مقالات مجلات علمی ایران از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ انجام داد و نشان داد که در دوره زمانی مذکور تعداد ۸۸۵۵۸ عنوان مقاله در زمینه‌های مختلف علمی در ۶۹۱ عنوان نشریه علمی منتشر شده است. متوسط نرخ رشد سالانه مقالات ۲۳٫۸ درصد بوده و

تولیدات علمی با افزایش ده برابری در طول مدت دوره همراه بوده است. جمعیت فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی نیز در حوزه‌های غیرپزشکی، از ۱۲۹۷۰ نفر در سال ۱۳۷۹ به ۴۰۷۸۱ نفر در سال ۱۳۹۰ افزایش داشته است. بررسی رابطه بین تعداد مقالات و فارغ‌التحصیلان نشان داده که بین آن‌ها رابطه خطی مثبتی وجود دارد و جمعاً ۲۵۵۱۳۴ نفر در نوشتن مقاله‌های علمی در ایران مشارکت داشته‌اند.

بجورک، روس و لاورى ۱ (۲۰۰۹) در پژوهشی با روش علم‌سنجی و تحلیل ارزیابانه به بررسی میزان دسترسی آزاد سالانه ۳۴۷۰ مجله نمایه شده در آی اس آی و اولریخ در سال ۲۰۰۶ پرداختند و نشان دادند که تعداد ۱۳۵۰۰۰۰ مقاله در این مجله‌ها منتشر شده که از این تعداد، ۴٫۶ درصد به صورت دسترسی آزاد در دسترس بوده‌اند ولی ۳٫۵ درصد آن‌ها با یک دوره تاخیر در دسترس قرار گرفته‌اند. سانگول ۲ (۲۰۱۳) نیز در پژوهشی با استفاده از روش کتاب‌سنجی به بررسی روند رشد مجله‌های علمی حوزه علوم پزشکی هند، منتشر شده بین سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۱ در پایگاه جی. سی. آر. پرداخت و نشان داد که اغلب مجله‌های برتر پزشکی به وسیله ناشران دولتی منتشر شده، در حالی که مجله‌های کم اهمیت این حوزه توسط انجمن‌ها، جوامع علمی، مراکز و ناشران خصوصی منتشر شده‌اند.

همچنین میب ۳ (۲۰۰۳) نیز در پژوهشی به محاسبه نشریات مورد نیاز برای انتشار مقالات محققان در پایگاه اولریخ پرداخت و نشان داد که براساس آمار یونسکو نرخ رشد نشریات معادل ۳٫۴۶ بوده و به‌طور متوسط سالانه یک میلیون نویسنده فعال وجود دارد که به ازای هر نویسنده یک مقاله تولید می‌شود. همچنین برای هر ۱۰۰ مقاله در سال، یک مجله به آمار مجلات افزوده می‌شود و تعداد نشریات در یک دوره زمانی ۲۰ ساله دوبرابر می‌شوند. علاوه بر این، بجورک و ارنی ۴ (۲۰۰۹) در مقاله‌ای با عنوان روشی برای مقایسه نشریات پژوهشی به عنوان فراهم‌کنندگان خدمات برای نویسندگان به بررسی وضعیت مجله‌های علمی از لحاظ مخاطبان، اعتبار علمی، زمان پذیرش تا چاپ، میزان پذیرش و نیز خدماتی که نشریه طی فرایند بررسی و نشر فراهم می‌کند، پرداختند و نشان دادند که اعتبار و ضریب تاثیر نشریه برای نویسندگان اهمیت بسیاری دارد اما

1 Bo-Christer Björk, Annikki Roos & Mari Lauri

2 Keshra Sangwal

3 Michael Mabe

4 Bo-Christer Björk & Anssi Öörni

نکته مهم‌تر برای آن‌ها اطلاعات مرتبط با فرایند و تصمیمات پذیرش مقاله است. مطالعه پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور نشان می‌دهد که بین آمار مقاله‌ها و اعضای هیئت علمی، دانشجویان و محققان در سطوح مختلف تفاوت اساسی وجود دارد و تعداد قابل توجهی از مقاله‌های معتبر فارسی به دلیل محدودیت مجله‌ها منتشر نمی‌شوند، لذا نیاز مبرمی به ایجاد نشریات معتبر برای انتشار یافته‌های علمی و تجارب محققان وجود دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که بیشتر مجلات علمی منتشر شده در ایران به دانشگاه‌ها و موسسات پژوهش دولتی وابسته هستند. مطالعه پیشینه پژوهش‌های خارجی نیز نشان می‌دهد که روند رشد مقالات و نویسندگان صعودی بوده و عواملی مانند میزان استناد و کیفیت مجله‌ها بر نمایه شدن آن‌ها در گزارش‌های استنادی موثر است و اعتبار علمی، زمان پذیرش تا چاپ، میزان پذیرش و خدماتی که نشریه طی فرایند بررسی و نشر فراهم می‌کند نیز برای محققان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. همچنین این پژوهش‌ها نشان داد که شناخت وضعیت نشر مجله‌های علمی و توزیع آن‌ها در حوزه‌های مختلف علمی می‌تواند بطور موثری در ارزیابی سهم هر حوزه در خلق دانش کمک نماید. علاوه بر این نتایج حاکی از آن است که بیش از نیمی از مجله‌های علمی پژوهشی توسط سازمان‌های دولتی منتشر می‌شود و سازمان‌های غیرانتفاعی مانند انجمن‌ها، جوامع علمی، مراکز و ناشران خصوصی نیز مجله‌های کمتری منتشر می‌کنند.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی بوده و از لحاظ روش پیمایشی توصیفی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش ۳۴۱ عنوان نشریه علمی - پژوهشی منتشر شده توسط دانشگاه‌های دولتی، غیردولتی و آزاد، مراکز آموزشی و تحقیقاتی، پژوهشکده‌ها، انجمن‌ها، انستیتوها و بیمارستان‌ها از مجموع نشریات علوم پزشکی کشور می‌باشد که از کمیسیون بررسی نشریات علوم پزشکی کشور (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) درجه علمی - پژوهشی دریافت کرده‌اند و پژوهشگران این حوزه که شامل کلیه دانش‌آموختگان (۳۰۸۶۲ نفر) سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ و دانشجویان تحصیلات تکمیلی (۱۷۶۶۵۷ نفر) و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۹۳-۱۳۹۲ (۱۶۵۵۱ نفر) می‌باشد، تشکیل می‌دهند. برای مشخص کردن وضعیت پوشش موضوعی

نشریات، تعداد پژوهشگران و کسب اطلاعات بیشتر درباره آنها از بانک نشریات علوم پزشکی کشور^۱، سایت مگیران^۲، مرکز آمار ایران، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام و مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری و موسسه اطلاعات علمی تامسون^۳ (آی. اس. آی.) استفاده شده و برای آگاهی از نسبت نشریات علمی پزشکی به پژوهشگران و میزان مقالات تالیفی آنها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی، ۷۴ عنوان نشریه علوم پزشکی انتخاب و از طریق مراجعه به وبسایت نشریات و مصاحبه حضوری، تلفنی و پست الکترونیکی با مدیران مسئول، سردبیران و کارشناسان مجلات، به بررسی تعداد مقالات دریافتی، مقالات رد شده در قبل و بعد از مرحله داوری، مقالات تایید شده ولی چاپ نشده و مقالات چاپ شده نشریات در دوره یک‌ساله پرداختیم. سپس به منظور محاسبه کل مقالات قابل انتشار^۴ و نشریات مورد نیاز آن، داده‌های گردآوری شده نشریات نمونه را براساس سهم فعلی نشریات علوم پزشکی و میانگین تعداد مقالات محاسبه شده در هر یک از شماره‌ها و دوره‌های انتشار، به کل نشریات فعلی تعمیم داده و تعداد کل نشریات مطلوب محاسبه شد و در نهایت براساس درصد فعلی نشریات در هر یک از دوره‌های انتشار، تعداد نشریات مطلوب به تفکیک هر یک از دوره‌های انتشار مشخص گردید.

یافته‌های پژوهش

پاسخ به سوال اول پژوهش: پوشش موضوعی نشریات علوم پزشکی ایران چگونه است؟

¹ <http://www.research.ac.ir/Journals/>

² <http://www.magiran.com/>

³ <https://jcr.incites.thomsonreuters.com/>

⁴ در این پژوهش منظور از مقالات قابل انتشار عبارت است از کل مقالات دریافتی نشریات منهای مقالاتی که قبل از مرحله داوری رد شده‌اند

پاسخ به سوال سوم پژوهش: سهم دانشجویان تحصیلات تکمیلی از کل دانشجویان علوم پزشکی در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ چگونه است؟

جدول ۱. توزیع تعداد دانشجویان به تفکیک گروه تحصیلی و مقطع تحصیلی در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲

جمع کل	دوره (مقطع) تحصیلی														
	تحصیلات تکمیلی						غیر تحصیلات تکمیلی								
	جمع		دکتری تخصصی		دکتری حرفه‌ای		کارشناسی ارشد		جمع		کارشناسی		کاردانی		
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۱۰۰	۱۷۶۶۵۷	۴۹٫۵۳	۸۷۵۰۳	۱۱٫۰۸	۱۹۵۶۹	۲۸٫۲۴	۴۹۸۹۵	۱۰٫۲۱	۱۸۰۳۹	۵۰٫۴۷	۸۹۱۵۴	۴۵٫۶۹	۸۰۷۱۷	۴٫۷۸	۸۴۳۷

جدول ۱ توزیع تعداد دانشجویان علوم پزشکی کشور را به تفکیک مقاطع تحصیلی در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ ارائه نموده و نشان می‌دهد که تعداد کل دانشجویان در سال تحصیلی مذکور، ۱۷۶۶۵۷ نفر بوده است. که از این تعداد ۸۷۵۰۳ نفر دانشجویان تحصیلات تکمیلی بوده و ۸۹۱۵۴ نفر آن نیز غیر تحصیلات تکمیلی می‌باشند.

پاسخ به سوال چهارم پژوهش: سهم دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی از کل دانش‌آموختگان علوم پزشکی در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ چگونه است؟

جدول ۲. تعداد دانش‌آموختگان به تفکیک گروه تحصیلی و مقطع تحصیلی در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱

جمع کل	دوره (مقطع) تحصیلی														
	تحصیلات تکمیلی						غیر تحصیلات تکمیلی								
	جمع		دکتری تخصصی		دکتری حرفه‌ای		کارشناسی ارشد		جمع		کارشناسی		کاردانی		
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۱۰۰	۳۰۸۶۱	۳۱٫۲۳	۹۶۳۹	۱۰٫۴۱	۳۲۱۲	۱۵٫۰۶	۴۶۴۷	۵٫۷۷	۱۷۸۰	۶۸٫۷۷	۲۱۲۲۳	۵۶٫۳۹	۱۷۴۰۲	۱۲٫۳۸	۳۸۲۱

جدول ۲ توزیع تعداد دانش‌آموختگان علوم پزشکی کشور را به تفکیک مقاطع تحصیلی در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ ارائه نموده است و نشان می‌دهد که تعداد کل دانش‌آموختگان در سال تحصیلی مذکور، ۳۰۸۶۲ نفر بوده است. که از این تعداد ۹۶۳۹ نفر دانش‌آموخته در مقطع تحصیلات تکمیلی بوده و ۲۱۲۲۳ نفر آن نیز غیر تحصیلات تکمیلی می‌باشند.

تحلیل سرانه نشریات علوم پزشکی ایران

پاسخ به سوال پنجم پژوهش: توزیع تعداد آموزشگران علوم پزشکی به تفکیک مرتبه علمی در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ چگونه است؟

جدول ۳. تعداد آموزشگران به تفکیک مرتبه علمی در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱

مرتبه علمی (عنوان دانشگاهی)												
استاد	دانشیار	استادیار	مربی	مربی آموزشیار	سایر مدرسین	جمع						
تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	
۴,۵۸	۲۰,۶۲	۱۲,۲۴	۷۰,۵۹	۴۲,۶۵	۴۴۱۹	۲۶,۷۰	۲۱۵	۱,۳۰	۲۰,۳۸	۱۲,۳۱	۱۶۵۵۱	۱۰۰

جدول ۳ توزیع تعداد آموزشگران علوم پزشکی کشور را به تفکیک مرتبه علمی در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ ارائه نموده است و نشان می‌دهد که تعداد کل آموزشگران در سال تحصیلی مذکور، ۱۶۵۵۱ نفر بوده است. که از این تعداد ۷۰۵۹ نفر استادیار، ۴۴۱۹ نفر مربی، ۲۰۶۲ نفر دانشیار، ۲۰۳۸ نفر سایر مدرسین، ۷۵۸ نفر استاد و ۲۱۵ نفر مربی آموزشیار بوده‌اند.

پاسخ به سوال ششم پژوهش: نسبت نشریات علوم پزشکی به کل پژوهشگران چگونه است؟

جدول ۴. نسبت نشریات علمی - پژوهشی به آموزشگران به تفکیک مرتبه علمی

مرتبه علمی (عنوان دانشگاهی)												
تعداد نشریات	استاد	دانشیار	استادیار	مربی	مربی آموزشیار	سایر مدرسین	جمع					
تعداد	نسبت نشریات	تعداد	نسبت نشریات	تعداد	نسبت نشریات	تعداد	تعداد	نسبت نشریات	تعداد	نسبت نشریات	تعداد	نسبت نشریات
۳۴۱	۷۵۸	۰,۴۴۹۹	۲۰۶۲	۰,۱۶۵۴	۷۰۵۹	۰,۰۴۸۳	۴۴۱۹	۰,۰۷۷۲	۲۱۵	۱,۵۸۶۰	۲۰۳۸	۰,۱۶۷۳
							۱۶۵۵۱					
							۰,۰۲۰۶					

نسبت نشریات علمی - پژوهشی به پژوهشگران، بیانگر متوسط تعداد نشریات این حوزه برای هر پژوهشگر در سال می‌باشد. جدول ۴ نسبت نشریات علمی - پژوهشی به آموزشگران دانشگاهی سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد. طبق آنچه که در این جدول دیده می‌شود در مجموع ۱۶۵۵۱ آموزشگر دانشگاهی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی دولتی مشغول هستند که بیشترین

تعداد آن در مرتبه علمی استادیار هستند که نسبت نشریات به آن‌ها ۰,۰۴۸۳ می‌باشد و کم‌ترین آن در مرتبه علمی مربی آموزشیار می‌باشد که نسبت نشریات به آن‌ها ۱,۵۸۶۰ می‌باشد. همانطور که در جدول مشاهده می‌شود نسبت نشریات علمی - پژوهشی به مجموع آموزشگران علوم پزشکی ۰,۰۲۰۶ می‌باشد.

جدول ۵. نسبت نشریات علمی - پژوهشی به دانش‌آموختگان به تفکیک مقطع تحصیلی

دوره (مقطع) تحصیلی دانش‌آموختگان								تعداد
کارشناسی ارشد		دکتری حرفه‌ای		دکتری تخصصی		جمع		
تعداد	نسبت	تعداد	نسبت	تعداد	نسبت	تعداد	نسبت	
۱۷۸۰	۰,۱۹۱۶	۴۶۴۷	۰,۰۷۳۴	۳۲۱۲	۰,۱۰۶۲	۹۶۳۹	۰,۰۳۵۴	

جدول ۵ نسبت نشریات علمی - پژوهشی به دانش‌آموختگان دانشگاهی سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ را نشان می‌دهد. طبق آنچه که در این جدول دیده می‌شود در مجموع ۹۶۳۹ دانش‌آموخته دانشگاهی در مقطع تحصیلات تکمیلی از دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی دولتی فارغ‌التحصیل شده‌اند که بیشترین تعداد آن در مقطع تحصیلی دکتری حرفه‌ای با ۴۶۴۷ دانش‌آموخته و کم‌ترین آن در مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد با ۱۷۸۰ دانش‌آموخته می‌باشد. همچنین نسبت نشریات علمی - پژوهشی به مجموع دانش‌آموختگان در علوم پزشکی ۰,۰۳۵۴ می‌باشد.

جدول ۶. نسبت نشریات علمی - پژوهشی به دانشجویان به تفکیک مقطع تحصیلی

دوره (مقطع) تحصیلی دانشجویان								تعداد
کارشناسی ارشد		دکتری حرفه‌ای		دکتری تخصصی		جمع		
تعداد	نسبت	تعداد	نسبت	تعداد	نسبت	تعداد	نسبت	
۱۸۰۳۹	۰,۰۱۸۹	۴۹۸۹۵	۰,۰۰۶۸	۱۹۵۶۹	۰,۰۱۷۴	۸۷۵۰۳	۰,۰۰۳۹	

جدول ۶ نیز نسبت نشریات علمی - پژوهشی به دانشجویان سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد. طبق آنچه که در این جدول دیده می‌شود در مجموع ۸۷۵۰۳ دانشجو در مقطع تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی دولتی مشغول به تحصیل هستند که بیشترین تعداد آن در مقطع تحصیلی دکتری حرفه‌ای با ۴۹۸۹۵ دانشجو و کم‌ترین آن در مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد با ۱۸۰۳۹ دانشجو می‌باشد. همچنین نسبت نشریات علمی - پژوهشی به مجموع

پاسخ به سوال هفتم پژوهش: چه تعداد نشریه علمی برای انتشار مقاله‌های پژوهشگران حوزه علوم پزشکی نیاز است؟

جدول ۹. توزیع تعداد نشریات و مقالات دریافتی آن‌ها در نشریات نمونه به تفکیک دوره انتشار در سال ۱۳۹۳

نشریات نمونه											دوره انتشار		
میانگین کل مقالات دریافتی در سال	تعداد کل مقالات دریافتی در سال	میانگین مقالات رد شده قبل از داوری در سال	تعداد مقالات رد شده قبل از داوری در سال	میانگین مقالات رد شده در داوری در سال	تعداد مقالات رد شده در داوری در سال	میانگین مقالات تایید شده ولی چاپ نشده در	تعداد مقالات تایید شده ولی چاپ نشده در	میانگین مقالات چاپ شده در سال	تعداد مقالات چاپ شده در سال	مجموع تعداد شماره‌های نشریات	تعداد شماره هر نشریه در سال	تعداد	
۳۸,۳۰	۳۸۳	۱۴,۸۰	۱۴۸	۱۲,۸۰	۱۲۸	۱,۱۰	۱۱	۹,۶۰	۹۶	۱۰	۲	۵	دوفصلنامه
۵۰,۹۸	۳۳۶۵	۲۴,۱۷	۱۵۹۵	۱۳,۰۸	۸۶۳	۲,۸۰	۱۸۵	۱۰,۹۴	۷۲۲	۶۶	۶	۱۱	دوماهنامه
۴۸,۳۲	۷۸۱۸	۱۵,۳۴	۳۱۲۹	۱۱,۷۰	۲۴۸۶	۱,۳۱	۲۶۷	۹,۹۸	۲۰۳۶	۲۰۴	۴	۵۱	فصلنامه
۳۶,۳۶	۳۰۵۴	۱۵,۵۵	۱۳۰۶	۶,۷۹	۵۷۰	۱,۷۹	۱۵۰	۱۲,۲۴	۱۰۲۸	۸۴	۱۲	۷	ماهنامه
-	۱۴۶۲۰	-	۶۱۷۸	-	۳۹۴۷	-	۶۱۳	-	۳۸۸۲	۳۶۴	-	۷۴	جمع

جدول ۱۰. توزیع تعداد نشریات و مقالات دریافتی آن‌ها در نشریات فعلی (تعمیم یافته) به تفکیک دوره انتشار در سال ۱۳۹۳

نشریات فعلی							دوره انتشار
تعمیم تعداد کل مقالات دریافتی در سال در نشریات کل	تعمیم تعداد مقالات رد شده قبل از داوری در سال در نشریات کل	تعمیم تعداد مقالات رد شده در داوری در سال در نشریات کل	تعمیم تعداد مقالات تایید شده ولی چاپ نشده در سال در نشریات کل	تعمیم تعداد مقالات چاپ شده در سال در نشریات کل	مجموع تعداد شماره‌های نشریات	تعداد	
۲۲۲۱,۴۰	۸۵۸,۴۰	۷۴۲,۴۰	۶۳,۸۰	۵۵۶,۸۰	۵۸	۲۹	دوفصلنامه
۱۲۲۳۶,۳۶	۵۸۰۰,۰۰	۳۱۳۸,۱۸	۶۷۲,۷۳	۲۶۲۵,۴۵	۲۴۰	۴۰	دوماهنامه

تحلیل سرانه نشریات علوم پزشکی ایران

۳۸۳۲۳,۵۳	۱۵۳۳۸,۲۴	۱۱۶۹۶,۰۸	۱۳۰۸,۸۲	۹۹۸۰,۳۹	۱۰۰۰	۲۵۰	فصلنامه
۹۵۹۸,۲۹	۴۱۰۴,۵۷	۱۷۹۱,۴۳	۴۷۱,۴۳	۳۲۳۰,۸۶	۲۶۴	۲۲	ماهنامه
۶۲۳۷۹,۵۸	۲۶۱۰۱,۲۱	۱۷۳۶۸,۰۹	۲۵۱۶,۷۸	۱۶۳۹۳,۵۰	۱۵۶۲	۳۴۱	جمع

که از این تعداد ۲۶۱۰۱,۲۱ عنوان مربوط به مقالاتی است که قبل از داوری توسط نشریات رد شده‌اند، ۱۷۳۶۸,۰۹ عنوان در مرحله داوری رد شده است، ۲۵۱۶,۷۸ عنوان تایید ولی به دلیل محدودیت‌های موجود در نشریات چاپ نشده و تعداد ۱۶۳۹۳,۵۰ عنوان نیز توسط این نشریات به چاپ رسیده است.

جدول ۱۱. توزیع تعداد نشریات مطلوب به تفکیک دوره انتشار در سال ۱۳۹۳

تعداد مطلوب نشریات	درصد فعلی نشریات	تعداد فعلی نشریات	نشریات مطلوب		نشریات فعلی			نشریات نمونه		دوره انتشار
			تعداد مطلوب عناوین نشریات	تعداد مطلوب شماره‌های نشریات	تعداد مقالاتی که قابلیت چاپ داشته اند (مقالات مطلوب)	تعمیم تعداد کل مقالات دریافتی در سال در نشریات کل	تعمیم تعداد مقالات رد شده قبل از داوری در سال در نشریات کل	میانگین مقالات چاپ شده در سال	تعداد شماره هر نشریه	
۶۶,۵۲	۸,۵۰	۲۹	۷۰,۹۹	۱۴۱,۹۸	۱۳۶۳,۰۰	۲۲۲۱,۴۰	۸۵۸,۴۰	۹,۶۰	۲	دوفصلنامه
۹۱,۷۶	۱۱,۷۳	۴۰	۹۸,۰۶	۵۸۸,۳۷	۶۴۳۶,۳۶	۱۲۲۳۶,۳۶	۵۸۰۰,۰۰	۱۰,۹۴	۶	دوماهنامه
۵۷۳,۴۸	۷۳,۳۱	۲۵۰	۵۷۵,۷۶	۲۳۰۳,۰۵	۲۲۹۸۵,۲۹	۳۸۳۲۳,۵۳	۱۵۳۳۸,۲۴	۹,۹۸	۴	فصلنامه
۵۰,۴۷	۶,۴۵	۲۲	۳۷,۴۱	۴۴۸,۹۰	۵۴۹۳,۷۱	۹۵۹۸,۲۹	۴۱۰۴,۵۷	۱۲,۲۴	۱۲	ماهنامه
۷۸۲,۲۲	۱۰۰	۳۴۱	۷۸۲,۲۲	۳۴۸۲,۲۹	۳۶۲۷۸,۳۷	۶۲۳۷۹,۵۸	۲۶۱۰۱,۲۱	-	-	جمع

داده‌های جدول ۱۱ توزیع تعداد نشریات مطلوب حوزه علوم پزشکی را در سال ۱۳۹۳ به تفکیک دوره انتشار نشان می‌دهد. طبق آنچه که پیش‌تر نیز به آن اشاره شد، با فرض این که تمامی مقالات دریافتی نشریات بجز مقالات رد شده قبل از داوری، قابلیت انتشار داشته باشند، تعداد ۳۶۲۷۸,۳۷ عنوان مقاله قابل انتشار باقی می‌ماند که بر همین اساس و با توجه به میانگین فعلی مقالات چاپ شده در هر شماره از نشریات حوزه علوم پزشکی به تفکیک دوره انتشار، تعداد ۷۸۲ (۷۸۲,۲۲) عنوان نشریه مورد نیاز می‌باشد که از این تعداد ۶۶,۵۲ عنوان دوفصلنامه، ۹۱,۷۶ عنوان دوماهنامه، ۵۷۳,۴۸ عنوان فصلنامه و ۵۰,۴۷ عنوان ماهنامه می‌باشند. لازم به ذکر است با توجه به اینکه حوزه علوم پزشکی فاقد نشریات علمی - ترویجی می‌باشد، تمام نشریات مطلوب با درجه

علمی - پژوهشی پیش‌بینی شده‌اند.

نتیجه‌گیری

نشریات علوم پزشکی به عنوان یکی از مهم‌ترین محمل‌های اطلاعاتی روزآمد نسبت به دیگر منابع علمی این حوزه، از جایگاه ویژه‌ای در انتشار و ارائه اطلاعات علمی جدید برخوردار است و با توجه به روند رو به رشد نشریات، اهمیتی روزافزون نیز یافته است. یافته‌های پژوهش نشان داد که پوشش موضوعی نشریات علوم پزشکی در حوزه‌های فرعی پزشکی عمومی، بهداشت و درمان عمومی و پرستاری مامایی از تراکم بیشتری نسبت به دیگر حوزه‌ها مانند حوزه‌های موضوعی تامین اجتماعی و تجهیزات پزشکی و آزمایشگاهی، پیراپزشکی، آموزش پزشکی، سرطان، ژنتیک، چشم‌پزشکی و دندانپزشکی، تغذیه، زنان و زایمان، جراحی، پوست و مو، طب نظامی و علوم آزمایشگاهی، روانشناسی و روان‌درمانی، غدد و توانبخشی و تصویربرداری پزشکی برخوردار بوده است که دلیل این امر را شاید بتوان در پذیرش بیشتر دانشجو در این گرایش‌ها و یا توجه و علاقه بیشتر پژوهشگران، دانشجویان، اساتید و دانش‌آموختگان این حوزه‌ها به پژوهش دانست. همچنین تمامی نشریات این حوزه با درجه علمی - پژوهشی منتشر می‌شوند، که این امر نشان از سیاست‌های متفاوت برنامه‌ریزان این حوزه نسبت به دیگر حوزه‌های موضوعی و یا ماهیت متفاوت این حوزه دارد. نتایج پژوهش نشان داد که نسبت نشریات علوم پزشکی به آموزشگران، دانش‌آموختگان و دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی دولتی بسیار کم است که این امر منجر به عدم انتشار بخش زیادی از مقالات پژوهشگران این حوزه می‌شود. رشد جامعه پژوهشی حوزه علوم پزشکی و پتانسیل بالای آن در تولید علمی، در کنار تعداد کم نشریات این حوزه باعث گردیده است که بخش قابل توجهی از مقالات آن‌ها در نشریات خارجی منتشر شوند. لذا ضروریست با ظرفیت‌سازی در نشریات داخلی و ایجاد امکان انتشار مقالات فارسی، شرایطی فراهم شود تا مقالات غیرفارسی ایرانی نیز در بستر نشریات علمی داخلی انتشار یابد تا بدینوسیله هم تولیدات علمی کشور را با نام ایران معرفی کرده باشیم و هم بستر لازم برای توسعه همکاری‌های بین‌المللی را فراهم کرده باشیم چرا که عدم وجود شرایط مناسب برای انتشار یافته‌های علمی پژوهشگران یا باعث سرخوردگی جامعه پژوهشی می‌شود و یا اینکه باعث انتقال این تولیدات به خارج از کشور شده که خود نوعی فرار مغزها یا سرمایه

محسوب می‌شود. بنابراین می‌توان با ایجاد نشریات علمی جدید، انتشار به موقع نشریات و افزایش ظرفیت انتشار نشریات فعلی از طریق افزایش سقف مقالات منتشر شده در هر شماره از نشریه، انتشار بخشی از مقالات در قالب ویژه‌نامه‌های نشریات و یا تبدیل فاصله انتشار نشریات از دو فصلنامه و فصلنامه به دو ماهنامه و ماهنامه، باعث جلوگیری از هدررفت هزینه‌ها و بهبود وضعیت پذیرش و انتشار مقالات در مجلات شد. این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های موسوی‌زاده (۱۳۸۰)، دیانی (۱۳۸۹) از لحاظ وضعیت فعلی و چشم‌انداز آینده‌ی نشریات علمی، حسن‌زاده و متقی‌زاده (۱۳۸۹) از لحاظ کمبود نشریات علمی، افشارنیا و عباسی (۲۰۰۶) و پاشائی‌زاد، فدائی و حری (۱۳۹۰) (۱۳۹۳) همتیان (۱۳۹۳)، نجفی (۱۳۹۳) از لحاظ رشد تعداد فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی و مقالات مجلات علمی و میب (۲۰۰۳) از لحاظ رشد نشریات همسو می‌باشد. در نهایت می‌توان گفت که عدم ثبات در برنامه‌های کلان پژوهشی کشور و حمایت ضعیف از برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران علمی کشور، موازی‌کاری‌های پژوهشی، عدم ورود بخش‌های غیردولتی به حوزه پژوهش، نداشتن انگیزه تحقیق و پژوهش در دانشجویان، دانش‌آموختگان و آموزشگران، افزایش ساعات آموزشی اساتید و فرصت‌های کم مطالعاتی، عدم پرداخت هزینه‌های پژوهشی به پژوهشگران، حضور کم‌رنگ پژوهشگران ایرانی در سمینارها و کنفرانس‌های بین‌المللی و عدم ارتباطات علمی موثر بین‌المللی، نبود بانک اطلاعاتی جامع نشریات، عدم روزآمدی انتشار نشریات، کمبود نیروی انسانی متخصص یا کارشناسان نشریات، داوری‌های طولانی‌مدت مقالات، توزیع نامنظم و کند نشریات، هزینه بالای انتشار نشریات و پایین بودن میزان مطالعه نشریات از جمله عواملی است که باعث ایجاد محدودیت در انتشار مقالات پژوهشگران حوزه علوم پزشکی شده است. بنابراین رفع این محدودیت‌ها و بهبود شرایط نیازمند ارزیابی دقیق نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بازنگری جدی آن‌ها، از طریق ارائه اطلاعات دقیق در زمینه میزان نشریات علمی مورد نیاز پژوهشگران، تعداد پژوهشگران و نسبت آن‌ها به یکدیگر در حوزه‌های مختلف موضوعی پزشکی می‌باشد. بر همین اساس، ایجاد مجلات علمی در حوزه‌های تخصصی به وسیله سازمان‌های پژوهشی پزشکی، پذیرش مقالات محققان در مجلات و تولید دانش و اطلاعات در مجله‌هایی که به مسائل و یافته‌های به‌روز و مورد نیاز جامعه پژوهشگران علوم پزشکی می‌پردازند، مفید بوده و باعث رشد فزاینده پژوهش در بین محققان این حوزه خواهد شد. لذا پیشنهاد می‌شود، مسولان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای بهتر شدن وضعیت تولید و اشاعه یافته‌های علمی این حوزه، پژوهش‌هایی را در زمینه تحلیل روابط بین رشته‌ها و

نشریات علوم پزشکی، تحلیل نشریات علوم پزشکی در بازه زمانی درازمدت، آسیب‌شناسی نشریات علوم پزشکی، امکان‌سنجی ایجاد بانک اطلاعاتی جامع نشریات، مقایسه وضعیت فعلی نشریات علوم پزشکی با استفاده از شاخص‌های نقشه جامع علمی کشور، مقایسه وضعیت نشریات علوم پزشکی ایران با کشورهای همسایه و کشورهای پیشرو در تولید علمی، بررسی جامع سرانه نشریات علوم پزشکی دولتی و غیردولتی و انطباق آن با پژوهشگران این حوزه، بررسی سرانه نشریات غیردولتی، بررسی زمینه‌های لازم برای ایجاد انگیزش در پژوهش و پژوهشگران، بررسی علل کمبود نشریات علوم پزشکی در ایران، بررسی نقش پژوهشگران غیردانشگاهی در تولید علم، بررسی علل عدم تمایل دانشجویان تحصیلات تکمیلی در تولید علمی و بررسی راهکارهای افزایش تولید علم در حوزه علوم پزشکی تحقیقاتی را انجام دهند.

منابع

- پاشایی‌زاد، حسین؛ فدائی، غلامرضا و حری، عباس (۱۳۹۰). مطالعه وضعیت نشر مجلات علمی در ایران. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۷ (۱): ۱۵۵-۱۷۷.
- حری، عباس (۱۳۹۰). *اخلاق انتشارات علمی*. تهران: انتشارات تخت جمشید.
- دیانی، محمدحسین (۱۳۸۹). *توصیف وضعیت فعلی و چشم‌انداز آینده‌ی نشریات علمی*. شیراز: مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری.
- رضائیان، محسن (۱۳۹۰). *مدیریت بررسی، چاپ و انتشار مقالات علمی در حوزه‌ی سلامت*. مدیریت اطلاعات سلامت، ۸ (۳): ۴۱۲-۴۲۱.
- زارع، بیژن (۱۳۷۸). *مطبوعات ایران: تاریخچه مجلات علمی - تخصصی در ایران*. رسانه، ۳۸: ۴۸-۵۳.
- زمانی، غلامحسین؛ عزیزی خالخیلی، طاهر (۱۳۹۰). جایگاه مجلات علمی کشور در پایگاه‌های اطلاعاتی: مورد مطالعه نشریات کشاورزی و منابع طبیعی. *فصلنامه علمی پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران*، ۲۶ (۴): ۸۰۳-۸۲۳.
- زنگی‌آبادی، علی؛ سلطانی، لیلا (۱۳۸۸). تحلیل فضایی فصلنامه تحقیقات جغرافیایی (از تولد تا کنون). *فصلنامه تحقیقات جغرافیایی*، ۹۵: ۱۷۷-۱۹۴.
- شیبانی‌نیا، احمد و همکاران (۱۳۸۹). بررسی فاصله زمانی انجام تحقیق تا انتشار مقالات در مجلات علمی پژوهشی دندانپزشکی کشور. *پژوهنده (مجله پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی)*، ۱۵ (۲): ۷۲-۷۶.
- صبوری، علی‌اکبر (۱۳۸۴). *ارزیابی مجلات ایرانی فهرست شده در موسسه اطلاعات علمی (ISI)*. رهیافت، ۳۶: ۵۲-۶۲.

فرخ‌نیا، ملیحه (۱۳۹۰). بررسی وضعیت مجلات پزشکی انگلیسی‌زبان ایران در پایگاه‌های اطلاعاتی (ویژه‌نامه علم‌سنجی). پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، ۲۶ (۴): ۱۰۶۸-۱۰۸۸.

قانع، محمدرضا (۱۳۹۲). بررسی، شناسایی و ارزیابی ویژگی‌ها و روند انتشار نشریات علمی معتبر. شیراز: مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری.

هیئت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی (۱۳۸۳). بررسی وضعیت انتشار مقالات در مجلات معتبر علمی پژوهشی و علمی ترویجی کشور. تهران: شورای عالی انقلاب فرهنگی.

نجفی، راضیه (۱۳۹۳). مطالعه رشد تعداد فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی و مقالات مجلات علمی ایران از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه یزد.

همتیان دهکردی، فرزانه (۱۳۹۳). مطالعه توزیع نشریات علمی به تفکیک حوزه و رشته در ایران و پیشنهاد مدلی جهت بهینه‌سازی آنها. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس.

References

- Afsharnia, S. & Abbasi, R. (2006). The Assessment of Iranian Scientific Journals. *Iranian Journal of Information Science and Technology*, 4 (2): 55-67.
- Björk , B.C., Roos, A. & Lauri, M. (2009). Scientific journal publishing: Yearly volume and open access availability. *Information Research: An International Electronic Journal*, 14 (1): p. 391.
- Mabe, M. (2003). The growth and number of journal. *Serels*, 16 (2): 191-197.
- Sangwal, K. (2013). Recent growth of scientific journals published in India: Some publishing and citation-related characteristics. *Journal of Scientometric Research*, 2 (1): 59-69.